

TEHNIČKI MUZEJ

1. SKUPLJANJE GRAĐE

Kao ustanovi koja djeluje na planu muzeologije, Tehničkom je muzeju jedna od osnovnih zadaća prikupljanje muzejske građe s područja znanosti i tehnike važne za tehničko-tehnološki razvitak u svijetu, a osobito u našim krajevima. Muzej je koncentracijska i eksperimentalna osnova za stručnu i tehničku nastavu na svim razinama uz demonstriranje i druge suvremene metode prikaza građe u cilju razvoja tehničkoga znanja i širenja znanstvenih spoznaja. Služi znanstvenim i kulturnim djelatnicima, školama, ustanovama, gospodarstvu, a osobito tehničkim fakultetima kao suradnik i savjetnik, ali i inicijator pri pronalaženju, izboru, proučavanju i čuvanju tehničke baštine našega naroda. Muzejska se građe u Tehničkom muzeju prikuplja na temelju pisanih i usmenih ponuda pojedinaca (iz Zagreba i cijele Hrvatske) ili pak ponuda tvrtki. Tijekom 1994. godine Muzej je nastavio rad na prikupljanju muzejske građe.

Otkup

Nabavljeno 6 (šest) predmeta. Ističemo kupnju osobnog automobila HANSA (Borgward) tip 1100 iz 1939. za koji je utrošeno 39.014 kn.

Darovnice

Muzej je obogatio svoj fundus za 73 predmeta, i to većinom s područja radiofonije, računalne tehnike i mjernih uređaja. Ističemo veći broj uzoraka građevinskoga kamena koji će biti izložen u budućem rekonstruiranom Odjelu rudarstva, geologije i nafte.

2. ČUVANJE I ZAŠTITA

U protekloj godini Muzej je posebnu pozornost posvetio zaštiti muzejske građe. Očišćeno je 139 predmeta, i to u vlastitoj radionici. Najopsežniji posao na čišćenju obavljen je na predmetima u stalnom postavu PROMETNA SREDSTVA (37 izložaka), jer je riječ o predmetima iznimno velikih dimenzija, kao što su zrakoplovi, podmornica, automobili i drugo. Tijekom 1994. konzervirano je 177, a restaurirana su 4 predmeta. Najvećim dijelom konzervirani su predmeti (62) iz depoa Muzeja, za potrebe izložbe ZAGREB NEKAD I DANAS. Svi konzervatorski radovi obavljani su u vlastitoj radionici Muzeja. Osim zrakoplova dvokrilca DAR-9 (IB 404) koji je restauriran u Muzeju, ostale predmete restaurirali su vanjski suradnici. Motorne saonice "Knez" iz 1939. (IB 153) restaurirane su u Autokaroserijskoj radionici Boris Orešić, Zagreb. Sjedala automobila "Mercedes Benz" iz 1926. (IB 144) obnovljena su u Autotapetarskoj radionici "Vitrum", Zagreb, a restauracija makete jedrenjaka iz XVIII. stoljeća (IB 172) povjerena je također vanjskom suradniku. Zbog iznimno lošeg stanja, odnosno sve bržeg propadanja "dubrovačkog" tramvaja (smješten na otvorenom prostoru) poduzeta je nužna mjera zaštite postavljanjem montažne skele s krovom.

Osim toga, napominjemo da je Muzej iznajmljivanjem svoga depoa za velike izložke (ugovor potpisan u prosincu 1993.) PZ -u "Sutla" iz Šenkovca za diskont znatno smanjio prostor i mogućnost daljnje prikupljanja muzejske građe i njihove zaštite.

3. DOKUMENTACIJA

Klasičnom obradbom u 1994. godini determiniran je 31 predmet. Inventiran je 31 predmet, odnosno katalogiziran (upisan na opću karticu) 31 te otvoren 31 inventarni omot. U knjigu ulaska uvedena su 92 predmeta. Za potrebe fotodokumentacije načinjeno je 612 negativ i 1040 pozitiva. Angažiranjem vanjskoga suradnika dijateka Muzeja obogaćena je za 34 jedinice. Fonoteka Muzeja povećana je za 39 tonskih zapisa, a videoteka za 67 snimljenih videozapisa. Sva snimljena građa, posebno ona koja se odnosi na obilazak terena i izložbenu djelatnost plod je djelatnosti Muzeja. Broj predmeta planiranih za determinaciju u 1994. veći je od determiniranog zato što su djelatnici Muzeja dio planiranog vremena utrošili na postavljanje povremenih i stalnih postava, posjetitelje i organizaciju posebnih akcija.

4. BIBLIOTEKA

Bibliotečni fond Muzeja povećan je za 342 naslova (knjiga i časopisa), koji su inventirani i katalogizirani. Novac za kupnju knjiga i časopisa osigurao je Muzej.

5. STALNI POSTAV

Otvorena su dva nova postava: APISARIJ i ZEMLJOMJERSTVO-KATASTAR, a za rekonstrukciju površinskog dijela RUDARSTVO-GEOLOGIJA-NAFTA s Rudarsko-geološko-naftnim fakultetom i INA-Naftaplinom otpočela je izrada idejno-izvedbenog projekta. Imajući na umu da su u posljednje vrijeme nastupile znatne promjene u svim školskim programima, što se odrazilo i na odnos prema Muzeju, odnosno korištenje njegovim sadržajima, logično se nameću potrebe za novim sadržajima. To iziskuje nove pristupe kako u temama tako i u vizualizaciji a, osim toga, sve se više nameću suvremena muzejska iskustva.

Posebnost APISARIJA je u tome što posjetitelji mogu život pčela i formiranje njihovih zajednica promatrati u staklenim pčelinjim nastambama (košnicama).

Tim je postavom Tehnički muzej na jednome mjestu prikazao simbiozu prirodnih i tehničkih znanosti, odnosno znanosti i tehnologije. U sklopu otvaranja APISARIJA od 10. do 12. lipnja 1994. održana je manifestacija MEDNI DANI u Tehničkom muzeju, za koju se očekuje da bi mogla postati tradicionalna. Uza stručno-edukativnu, cilj manifestacije je i popularizacija pčelarstva te promidžba i široka preporuka meda i mednih proizvoda. U tu svrhu sva tri dana manifestacije posjetitelji su mogli kušati, a i kupiti medne proizvode koje su ponudili pčelari, licitari i poznate tvrtke koje u programu imaju i proizvode na osnovi meda. Tom prigodom otvorena je izložba likovnih radova učenika Osnovne škole "Tin Ujević" iz Zagreba o temi pčela. Radovi su nastali kao rezultat interdisciplinarnе nastave

engleskog jezika, likovne kulture te prirode i društva u drugom razredu, odnosno prirode u petom razredu. Za posjetitelje je organizirano svakodnevno razgledanje APISARIJA uza stručno vodstvo. APISARIJ je posjetilo 796 posjetitelja.

Izvanplanski Muzej je vlastitim sredstvima osmislio i postavio svoju prvu muzeoramu ZEMLJOMJERSTVO - KATASTAR, u kojoj se posjetitelji mogu upoznati s razvojem zemljomjerstva na tlu Hrvatske. Za potrebe novoga postava uređene su dvije prostorije u Odjelu rudarstva, geologije i nafte (građevinski, elektroinstalaterski, stolarski, pismoslikarski radovi). Muzeorama je otvorena 20. listopada 1994. godine prigodom obilježavanja 75. obljetnice tehničkih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i 40. obljetnice osnutka Tehničkoga muzeja, a posjetilo ju je 410 posjetitelja. Postavom je zorno prikazan tehnološki razvoj struke te mogućnosti i način rada geodeta kroz desetljeća. Posebnu pozornost privlače: geodetski pribor, uređaji, stare karte, kao i ostale sitnice koje daju posebno obilježje i ugođaj starog ureda za zemljomjerstvo. Napominjemo da će taj stalni postav ubuduće koristiti srednjim školama kao i tehničkim fakultetima vezanim uz geodetsku struku jer je od prošle godine u njihov program uveden predmet povijest geodezije.

6. STRUČNI RAD

Tijekom 1994. godine od Muzeja nije zatražena nijedna stručna ekspertiza. U pojedinim događanjima, izložbama ili manifestacijama u gradu u protekloj godini, Muzej je sudjelovao posudbom svojih predmeta, kao i stručnom dokumentacijom. Stručnjaci Muzeja sudjelovali su u pripremi manifestacija koje su obilježile 75. obljetnicu tehničkih fakulteta Sveučilišta, kao i 40. obljetnicu Tehničkoga muzeja u Zagrebu. Za tu prigodu priređeni su prigodni stručni tekstovi o Muzeju, koji su objavljeni u monografiji, zborniku radova znanstvenog skupa i katalogu izložbe.

Stručnjaci zaposleni u Tehničkome muzeju, ostvarujući program rada, trajno surađuju sa srodnim ustanovama, udrugama, tvrtkama, kao i s državnim obrazovnim institucijama, kako u nas tako i u svijetu. Tijekom 1994. godine objavljeno je desetak stručnih tekstova.

Stručni usavršavanje

Tijekom 1994. godine stručni djelatnici Muzeja sudjelovali su na stručnim skupovima i predavanjima koje su organizirale srodne institucije, posebno Muzejsko-dokumentacijski centar u Zagrebu, kao i skupovima koje su organizirali pojedini tehnički fakulteti.

Postdiplomski studij:

- Ivan Halić, PS Informacijske znanosti, smjer muzeologija,
- Božica Škulj, PS Informacijske znanosti, smjer muzeologija;
- Mirko Mirković PS PMF, smjer geologija;
- Željko Staklarević, PS RGN, rudarstvo;

8. IZLOŽBENA DJELATNOST

Izložba OPREZ, MINE

otvorena je 16. svibnja 1994. godine. Pokrovitelj izložbe je Ministarstvo unutarnjih poslova RH, odnosno ministar MUP-a RH gospodin Ivan Jarnjak. Na toj edukacijsko-informativnoj izložbi prikazana je većina zaostalih minsko-eksplozivnih sredstava i ostalih ubojnih naprava.

Upozoreno je na ozbiljnost problema, odnosno na opasnost koju će uzrokovati takve naprave u sljedećim godinama. Istodobno posjetitelji su upućeni na ispravan postupak pri susretu ili nalazu opasnih sredstava. Osim toga, izložena je i oprema kojom se specijalizirane jedinice policije i HV-a koriste pri razminiranju. Na izložbi su prikazani rezultati obrade anonimne ankete o posjedovanju ubojnih naprava, oružja i minsko-eksplozivnih sredstava, provedene na sličnoj izložbi 1993. godine, održanoj u Tehničkom muzeju. Izložba je postavljena na otvorenom (u dvorištu Tehničkoga muzeja), gdje su postavljena školska minska polja, i na zatvorenom u velikoj izložbenoj dvorani. U kinodvorani Muzeja održana je 51 projekcija nastavno-edukativnih filmova o istoj temi.

Uz prigodni plakat i pozivnicu, tiskan je i katalog izložbe u nakladi Tehničkoga muzeja.

Organizator izložbe: Tehnički muzej u Zagrebu.

Autori: Davor Fulanović i Željko Staklarević.

Suorganizatori izložbe su: Hrvatsko vojno učilište, Zagreb, Protueksplozijski odjel Policijske uprave zagrebačke, Protueksplozijski odjel sektora policije MUP-a, 33. inženjerijska brigada Hrvatske vojske, Zavod za školstvo Ministarstva kulture i prosvjete, te Zavod za zaštitu majki i djece, Zagreb.

Izložba je bila otvorena do 12. lipnja 1994., a razgledalo ju je 3765 posjetitelja uz 51 stručno vodstvo djelatnika Tehničkoga muzeja.

Izložba DUBOKO PLAVETNILO otvorena je 24. lipnja 1994. u izložbenom prostoru Tehničkoga muzeja. Održana prigodom obilježavanja 40. obljetnice osnutka Društva za podvodne sportove Zagreb (DPS). Na izložbi je dan sažet prikaz djelatnosti Društva osnivačkim i drugim bitnim aktima i dokumentima, te priznanjima koje je DPS dobio u svojem dugogodišnjem radu. Uz povijesni prikaz razvoja ronilačke opreme u nas, posebnu pozornost privlačili su arheološki nalazi (predmeti) izronjeni prigodom istraživanja lokaliteta kod otoka Mljeta.

Organizatori izložbe: Tehnički muzej u Zagrebu (Davora Bakula, Davor Fulanović, Željko Staklarević, Božica Škulj) i Društvo za podvodne sportove Zagreb. Izložba je bila otvorena do 3. srpnja 1994. i razgledalo ju je 709 posjetitelja.

Izložba VIVAT ACADEMIA! VIVANT INGENIARII! otvorena je 12. listopada 1994. godine u obnovljenom izložbenom prostoru Tehničkoga muzeja. Organizirana je u povodu 75. obljetnice djelovanja tehničkih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i 40. obljetnice Tehničkoga muzeja u Zagrebu. Tom izložbom prikazan je samo dio

moćnosti i doseg znanstvenika i stručnjaka različitih tehničkih struka kao i njihov prinos našoj znanosti, razvoju kulture i gospodarstva. Svoju inventivnost, znanje i izume te rezultate istraživačkog rada predstavili su nam sljedeći fakulteti Sveučilišta u Zagrebu: Arhitektonski fakultet, Građevinski fakultet, Rudarsko-geološko-naftni fakultet, Geotehnički fakultet u Varaždinu, Geodetski fakultet, Metalurški fakultet u Sisku, Fakultet prometnih znanosti, Fakultet strojarstva i brodogradnje, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije, Prehrambeno-biotehnološki fakultet, Tekstilno-tehnološki fakultet, Grafički fakultet, Elektrotehnički fakultet, te Tehnički muzej, Zagreb.

Autori: Marija Kaštelan Macan, Nika Radić i Saša Žanko.

Izložba je zatvorena 12. siječnja 1995. godine, a do 31. prosinca 1994. godine vidjelo ju je 1594 posjetitelja.

Izložba **SEDAM DESETLJEĆA RADIOAMATERIZMA U HRVATSKOJ** otvorena je 19. studenoga 1994. godine u Tehničkom muzeju. Tom izložbom obilježena je sedamdeseta godišnjica osnutka, odnosno rada Radiokluba "Zagreb", te radioamaterizma u Hrvatskoj. Dokumentima o postanku i radu radioklubova te velikim brojem sačuvanih predmeta kojima se služe radioamateri prikazana je povijest radioamaterizma u Hrvatskoj.

Organizatori izložbe: Tehnički muzej u Zagrebu, Radioklub "Zagreb" i Savez radioamatera Hrvatske.

Autori: Marija Horn i Željko Staklarević.

Izložba je zatvorena 27. studenoga 1994., a posjetilo ju je 425 posjetitelja.

Izložbom **ZAGREB NEKAD I DANAS** kao i svim izložbama ostvarenim tijekom 1994. godine, obilježena je 900. obljetnica grada Zagreba i 40. obljetnica osnutka Tehničkoga muzeja. Izložba je otvorena 21. prosinca u izložbenom prostoru Tehničkoga muzeja.

Uza stalni postav, Muzej posjeduje i depo u kojem su pohranjeni izlošci povijesno-tehničkih zbirki nedostupnih javnosti. Svojom raznolikošću, kako tematski tako prostorno i vremenski, oni vjerno prikazuju dio naše prošlosti. Ekspoziti iz depoa, od kojih je većina u uporabnom stanju, svjedoče o tehničkim dostignućima koja datiraju iz početka ovoga stoljeća, ili su se u to doba prvi put pojavili u našem gradu.

Sučeljavanjem odabranih predmeta audiovizualne, fotografske, računalne, pisaće, šivaće i prometne tehnike iz depoa i stalnoga postava Muzeja s današnjim najnovijim tehničkim proizvodima, izložba **ZAGREB NEKAD I DANAS** osvjetljuje i dočarava njihov nezaustavljiv razvoj posljednjih desetljeća. Svaki od predmeta nosi u sebi dio prostora i vremena, a i posebnu priču koja oživljava pojedinačne uspomene i sjećanja na zajedničku prošlost. Izložba **ZAGREB NEKAD I DANAS** održana je pod visokim pokroviteljstvom gradonačelnika grada Zagreba mr. Branka Mikše.

Organizator izložbe: Tehnički muzej, Zagreb.

Autori: Davor Fulanović i Božica Škulj.

Izložba je zatvorena 8. siječnja 1995. godine, a do 31. prosinca 1994. godine razgledalo ju je 1011 posjetitelja.

9. IZDAVAČKA DJELATNOST

Sve akcije organizirane tijekom 1994. godine Muzej je popratio prigodnom informativno-propagandnom građom (plakati, katalozi, pozivnice, obavijesti i sl.). Dio te građe tiskan je u Muzeju (vlastitom tehnikom), a za dio su korištene vanjske usluge tiskara. Tijekom godine tiskano je 6 kataloga u ukupnoj nakladi 1200 primjeraka, 32 plakata u nakladi 3880 primjeraka i 3640 pozivnica. Za pojedine akcije tiskani su i različiti materijali kao što su obavijesti, stručno-informativni tekstovi za oglasni ormarić Muzeja, anketni listići, pa i posebne ulaznice za CVJETNU NEDJELJU i SVETOG NIKOLU.

10. EDUKATIVNA DJELATNOST i ODNOSI S JAVNOŠĆU

Tijekom 1994. godine u stalnom postavu Muzeja, odnosno odjelima, održano je 2310 stručnih vodstava, 54 stručna predavanja, 43 methodske jedinice, 27 predavanja i vježbi za studente Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta.

Stručna predavanja uglavnom su tematski vezana uz područja astronomije i astronautike i održavana su u Planetariju Muzeja.

Posebnu pozornost Muzej je posvetio medijskoj prezentaciji i promidžbi svoje djelatnosti. Tijekom 1994. kontinuirano je surađivao s nizom redakcija javnih glasila. Posebno ističemo suradnju s dječjom i obrazovnom redakcijom I. programa Hrvatskog radija, II. programom, Radio Sljemenom, te Radio Samoborom, Radio Stubicom i ostalim hrvatskim regionalnim radio-postajama. Nastavljena je već tradicionalno dobra suradnja s kulturnim, informativnim, mozaičkim i znanstvenim redakcijama Hrvatske televizije (I. II. i III. program), kao i nizom redakcija hrvatskog tiska (HINA, Vjesnik, Večernji list, Slobodna Dalmacija, Hrvatski vojnik, Vikend, Autoklub, Komunalni vjesnik i dr.).

Ističemo da su tijekom protekle godine na programima hrvatskih radio-postaja o djelatnosti Tehničkoga muzeja objavljena 122 priloga u trajanju 925 minuta i 25 sekundi. Na hrvatskim TV medijima objavljena su 32 priloga u trajanju 334 minute i 53 sekunde, a u tisku su objavljena 162 priloga.

Svoju 40. obljetnicu osnutka Tehnički muzej obilježio je i izdavanjem prigodne gramofonske ploče, koja je ujedno i posljednja "singlica" tiskana u pogonima Hrvatske naklade, zvuka i tona CROATIA RECORDS, d.d.

11. POSEBNE AKCIJE

Posebnost Tehničkome muzeju daju i povremeno organizirane akcije, kao što su: posjeti Nuklearnoj elektrani Krško, vožnja najstarijim tramvajem u vlasništvu Tehničkoga muzeja, razgledanje podmornice i kormilarnice, predavanja, znanstveno-popularne tribine i drugo. U okviru svoga, petogodišnjega, informacijsko-edukacijskog programa, PRIMJENA NUKLEARNE FIZIKE JUČER-DANAS-SUTRA, tijekom 1994. Tehnički je muzej nastavio s organizirane posjete Nuklearnoj elektrani Krško. Prema točno utvrđenom programu i satnici organizirano je 16 posjeta nuklearki s ukupno 432 učenika i nastavnika. Prije svakog odlaska u Muzeju je održano predavanje o primjeni nuklearne fizike kao i projekcija filmova o toj temi. Posjeti su organizirani za učenike i nastavnike srednjih škola te za studente Veterinarskog fakulteta. Nastavljeno je i anketiranje posjetitelja prije posjeta nuklearki, a rezultati tog višegodišnjeg anketiranja poslužit će kao podloga budućem stručnom, pa možda i znanstvenom radu.

Tijekom 1994. godine nastavljena su predavanja u okviru ZNANSTVENO-POPULARNE TRIBINE Tehničkoga muzeja. Predavanja su se redovito održavala srijedom u kinodvorani Muzeja. Održano su 24 predavanja, a predavači su bili istaknuti hrvatski znanstvenici i stručnjaci. Predavanjima je bilo nazočno 725 posjetitelja.

U stalnom postavu Tehničkoga muzeja u Odjelu prometa nalazi se kormilarnica trgovačkoga broda. Sva oprema (navigacijski uređaji proizvedeni četrdesetih godina ovoga stoljeća) koja je ugrađena u kormilarnicu je u ispravnom stanju. Posjetiteljima je demonstriran rad svih ugrađenih uređaja. Razgledanje kormilarnice Muzej je organizirao kroz akciju ZAPLOVIMO ZAJEDNO 8. i 9. siječnja i od 15. do 20. studenog 1994. Kormilarnicu je razgledao 901 posjetitelj. Posebnu akciju RAZGLEDAVANJE UNUTRAŠNJOSTI PODMORNICE Muzej je za svoje posjetitelje organizirao od 11. do 16. siječnja i od 15. do 20. studenoga 1994. Uza stručno vodstvo posjetiteljima je omogućeno razgledanje podmornice CB 20. Podmornica je na "stalnom vezu" u Tehničkome muzeju od 1959., a toj akciji prethodila je sanacija unutarnje rasvjete podmornice. Tijekom akcija podmornicu je razgledalo 1195 posjetitelja.

Tehnički muzej već godinama svake nedjelje, za svoje posjetitelje, organizira vožnju najstarijim restauriranim tramvajem iz 1923. godine. Tijekom 1994. tramvaj je vozio 39 puta. Posebno ističemo vožnje tramvajem koje su pripremljene za CVJETNU NEDJELJU i SVETOG NIKOLU. Tom prigodom tiskane su i besplatno podijeljene ulaznice, a mali posjetitelji u tramvaju su darivani prigodnim darovima. U akcijama je sudjelovalo 2110 posjetitelja. Na rallyju oldtimera, održanom 5. lipnja 1994., Muzej je sudjelovao sa svoja dva vozila, i to automobilom RENAULT NN iz 1926. i sanitetskim vozilom CITROEN HV 1600.

Obilježavajući 900. obljetnicu grada Zagreba, Fotoklub Zagreb organizirao je 18. lipnja 1994. foto happening. Na toj akciji sudjelovao je i Tehnički muzej svojim automobilom RENAULT NN iz 1926.

Sve navedene akcije financirao je Tehnički muzej.

12. POSJETITELJI MUZEJA

U 1994. godini Muzej su posjetila 83.234 posjetitelja, od čega su stalni postav razgledala 66.462 posjetitelja. Na svim ostalim akcijama, uključujući i povremene izložbe, bila su 16.772 posjetitelja.